

Kšicová, Danuše

Za Igorem Inovem

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2004, vol. 53, iss. X7, pp. 174-175

ISBN 80-210-3357-6

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103140>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Bohumila Hrabala se zaměřil majitel vydavatelství Pražská imaginace, které autorovy práce vydává, novinář a publicista Václav Kadlec v sumarizujícím textu *Všechno je pravda aneb Mýty hrabalovské a Hrabalovy* a také literární historik, bohemista, překladatel a básník Jacek Baluch v referátu *Gospoda – maceznik słowa*. O umístění prozaického díla Bruna Schulze na provincii hovořil literární historik Jerzy Jarzębski ve své studii *Prowincja Centrum*.

Dokumentem o ratibořském kulturním roce se stala publikace *U źródel sensu*, jejíž první část tvoří texty ze semináře (otiskované v polštině a v češtině), druhou část pak barevné fotografie s popisky s názvem *Dziennik prowincjonalny na cztery obiektywy i mikrofon*, tedy fotografický deník, který mapuje celý projekt, jehož aktéry byli v září mj. také polský nositel Nobelovy ceny za literaturu, básník Czesław Miłosz a český zpěvák Jaroslav Hutka.

Ludvik Stěpán

DVĚ INSPIRATIVNÍ PUBLIKACE Z NITRY

Soubor studií, kontemplací a komentářů Petera Liby (nar. 1931) *Otvorené návraty* (vydal End, s. r. o., pro Katedru kulturológie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre 2001) vznikl krátce poté, co jejich autor opustil vysoké akademické funkce, jimž se v 90. letech minulého století v Nitre věnoval. Obálka s ohnivým znamením kříže není náhodná: řada stálí se zabývá křesťanstvím, jeho osobnostmi a jeho literaturou (spjatou zejména s katolicismem). Z teoretického hlediska nejpodněnější se mi jeví úvodní studie *Živý žánr žalmu*; autor v ní zkoumá žánr duchovní literatury v souřadnicích moderního genealogického bádání. Ukazuje, jak se žánr proměňuje a jak si současně udržuje dobovou aktuálnost: „*Zdá sa, že budúci vývin poetického žalmu pôjde cestou neustáleho významového obnovenia v modlitbovej a chrámovej, kresťanskej duchovnej sfére, realizovanej u hlbavých a nábožných jednotlivcov, ktorí zabezpečia aj hodnotovú kontinuitu žánru, a na druhej strane pôjde cestou neustálej básnickej dekonštrukcie žánru a jednotlivých žalmov. Vážnosť a vznešenosť nahradí bezbrehé naturalistické aktualizácie.*“ (s. 35).

Orientace na duchovní žánry a texty pak pokračuje dále studií o mariánské hymnické písní Akatist, o dobru a zlu v literární reflexi, o oživení katolické literatury na Slovensku, o homiletice a hodnotové

perspektivě překladu: úvahy, analýzy a recenzní zamyšlení tak vytvářejí působivý celek. Řekl bych – a pozoruji to na řadě osobností – že slovenská literární věda často odchází do sfér duchovní služby, víry a etiky, aby nahlédla literární text v této transcendentující potenci. Co to přinese pro hlubší poznání literatury – to ukážou až další léta a další práce.

Libova katedra začala nedávno vydávat nový časopis (*Etno*) *Kulturologické pohľady* (vydáva Katedra kulturológie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre); osobnosti, které do něj začaly přispívat a energie editorů jsou snad zárukou, že tu bude zaplněno další bílé místo a že nové periodikum poskytne postupně nové publikační možnosti i dalším Evropanům. Soudě podle čísla 1/2002 bude to hodně široké: slovenská literatura v diaspoře, osobnosti literární vědy, tvorba kardinála Korce a řada recenzí, a to mimo jiné z pera Tibora Žilky, Petra Liby, Viery Žemberové, Márie Bátorové, Zuzany Vargové, Petera Andrušky, Cyrila Diatky a Andreje Červeňáka.

Doufejme, že další čísla již budou pevněji tematicky zaměřena na klíčové problémy kulturologie jako vědní disciplíny a na její vztahy k filologii, sociálním vědám a areálovým studiím.

Ivo Pospíšil

ZA IGOREM INOVEM

Na stole přede mnou leží dvě útlé nažloutlé knížky. Do té veselejší se stylizovanými čápy či pelikány, kteří se slétli nad půloblouky sluncí, mi Igor Inov, občanským jménem Igor Vladimirovič Ivanov (24. 8. 1930, Simferopol – 22. 7. 2003, Petrohrad) vepsal dedikaci. To bylo 27. září 2002 v petrohradském bytě nedaleko Černé říčky, kde se konal osudný Puškinův souboj s Dantesem. Knížka se jmenuje *Stisk rukou v Karpatech (Rukopožatije v Karpatach, Užhorod 1988)*. Je to jedna z pěti Ino-

ových básnických sbírek, obsahující kromě vlastní lyriky, inspirované malebnou Podkarpatskou Ukrajinou, řadu překladů básníků tohoto kraje i autorů slovenských a českých, kteří sem jezdili za první republiky na tzv. Podkarpatskou Rus. Na počátku léta téhož roku jsem totiž navštívila západní a střední část Zakarpatí a měla jsem ještě v živé paměti proslulné průhledy na oblé vršky polonin, na romantiky zbavenou Koločavu i na teplou průzračnou vodu Sinevirského jezera. Igor Inov mi na oplátku

vyprávěl, jak spatřil Karpaty v polovině padesátých let cestou do Československa a jak se sem vypravil, když začal překládat Ivana Olbrachta. Pak sem často jezdil i se svou ženou Irinou Makarovnou Poročkinovou, docentkou petrohradské slavistiky, autorkou monografie *L. N. Tolstoj i slavjanskije narody* (1983) a řady překladů z české literatury. S Ukrajinou byl Igor Inov ostatně spjat i předky z otcovy strany. Za toho slunného září 2002, kdy jsme se s Igorem Inovem vídávali v Petrohradě na našich přednáškách, mně vůbec nenapadlo, že jsou to naše setkání poslední. V červenci 2003 těsně před odjezdem do ČR básník náhle onemocněl a záhy poté nemoci podlehl. V posledních chvílích se mu dostala do rukou druhá ze zmíněných knížek *Poetičeskaja Čechija Borisa Pasternaka* (Ústí nad Labem – Hradec Králové 2003), vydaná s pomocí jeho přátel doc. Ctirada Kučery a prof. Oldřicha Richterka. Obsahuje zajímavou sondu do česko-ruských meziválečných a poválečných styků. Jejich hlavní osou je básník Boris Pasternak, přítel Vítězslava Nezvala a překladatel několika jeho básní. Nezvalovi se díky svému postavení a vehemenci podařilo navštívit Pasternaka i v kritickém roce 1957, kdy mu v zahraničí vyšel román *Doktor Živago*. Nezval byl tehdy v čele početnější delegace československých spisovatelů, kteří se na Pasternaka marně vyptávali. Nezval se s ním přesto setkal dvakrát – v moskevské nemocnici i na letním bytě v Peredělkinu. Daroval mu několik svých básnických sbírek a žádal jej o překlad *Edisona*. Pasternak však věděl, že již nemá moc času a pověřil tím ty, kteří se podle jeho názoru ještě mohli u Nezvala něčemu naučit. Sám prý má Nezvala i tak rád.

Inovova studie ve zkratce zasahuje i do Pasternakova mládí, kdy byl okouzlen pražským básníkem R. M. Rilke a Marinou Cvetajevovou, jež v Praze napsala svoje nejlepší poemy. Vedle těchto známých kapitol Pasternakova života Inov věnuje pozornost také lašskému básníkovi Ondrovi Lysohorskému, který za války našel útočiště v Moskvě a vysloužil si rozhořčenou Stalinovu reakci, když jej žádal o zřízení Lašského státu. Inov analyzuje Pasternakovy překlady Ondry Lysohorského. Upozorňuje na překladatelovy úpravy jeho abstraktních poetismů, které mu byly svým nadneseným patosem cizí.

Inov cituje i korespondenci mezi Pasternakem a Josefem Horou, který mu poslal ke korektuře svoje překlady jeho veršů. Pasternakovi se Horovo tlumočení líbilo, Nezval je pokládal za toporné. Svou studii autor uzavírá konstatováním, že i když Pasternakovo tlumočení české poezie nebylo příliš početné a v porovnání s jeho mistrym převodem dlel Shakespearova, Goethova, Shelleyho, Verlaina či Rilkeho tvořil jen zlomek jeho básnického potenciálu, přispívá i tato drobná mozaika k plastickému vykreslení autorovy osobnosti.

Podobně bychom mohli hodnotit i tuto Inovovu práci na pozadí jeho rozsáhlé básnické, překladatelské, badatelské i publicistické činnosti v oblasti česko-ruských kulturních vztahů. Inov je autorem první monografie o Osvozeném divadle (Leninograd 1971), jejíž náklad byl však na Taufrův zásah zničen. Kniha doplněná o korespondenci s Janem Werichem pak vyšla v Praze (*Jak to všechno bylo, pane Werichu*, Karolinum 1992). Inov je autorem knihy *Sudba i muzy Vítězslava Nezvala* (Moskva 1990), monografie o českém divadelním undergroundu (M. 1992), k tisku se připravuje jeho kniha o literární, divadelní a koncertní ruské emigraci v ČR ve 20. – 40. letech, na vydání čeká jeho práce o Honzlovi a obsáhlá vzpomínková kniha na přední české kulturní osobnosti.

Neméně početná je i Inovova překladatelská práce z děl českých básníků 19. a 20. století. Zvláště intenzivní pozornost věnoval V. Nezvalovi (o setkání s jeho vdovou píše i ve výše analyzované studii). Překládal mimo jiných i Seiferta, Halase, Holana, Hrubína, Skácela, Kunderu a celou řadu prozaiků a dramatiků včetně Voskovce a Wericha. Spolu se svou ženou Irinou Poročkinovou pracoval na knize *Masaryk a Rusko*. Spolu s dalším významným petrohradským bohemistou Olegem Malevičem patřil k zakládajícím členům Společnosti bratří Čapků při české ambasádě v Petrohradě, kde pravidelně konal přednášky. Jedné z nich jsem se zúčastnil právě r. 2002 za svého pedagogického působení v Petrohradě. V Igoru Inovovi odešel talentovaný básník, fundovaný badatel a citlivý člověk, jenž veškerou svou energii a lásku věnoval naší kultuře. Budiž mu za to dík.

Danuše Kšicová

PROBLÉMY LITERÁRNÍHO PROSTORU, ČASU A RYTMU

Tým prof. Kopystjanské z Lvovské univerzity zabývající se prostorem a časem v literatuře má řadu členů z Ukrajiny, Ruska, Slovenska, České re-

publiky i odjinud. I když je komunikace – nehledě na současné elektronická média – přece jen obtížná, tým přichází s vlastními koncepcemi a prezentuje